

Júliusi státuszjelentés az amerikai elnökválasztásról – Az elnökjelöltek

2016. augusztus 4.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	4
Hillary Diane Rodham Clinton (Demokrata Párt).....	6
1. Út a jelöltségig	6
2. Alelnökjelölt	7
3. Párton belüli támogatottság	7
4. Nevesebb támogatók	8
5. A demokrata konvenció	9
6. Politikai program.....	11
6.1. Gazdaságpolitika	11
6.1.1. Munkahelyek és jövedelmi viszonyok.....	11
6.1.2. Minimálbér.....	11
6.1.3. Kereskedelempolitika	11
6.1.4. Adópolitika	12
6.1.5. Államháztartási hiány.....	12
6.1.6. Infrastruktúra	13
6.2. Monetáris politika	13
6.3. Külpolitika	14
6.3.1. Európa.....	14
6.3.2. Oroszország.....	14
6.3.3. Kína	14
6.3.4. Az Iszlám Állam (ISIS) és Szíria.....	15
6.3.5. Izrael és Palesztina	15
6.3.6. Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)	15
6.4. Bevándorlás politika	16
6.5. Felsőoktatás.....	16
Donald Trump (Republikánus Párt)	17
1. Út a jelöltségig	17
2. Alelnökjelölt	17
3. A republikánus konvenció	18
4. Támogatottsága	19
4.1. Szavazóbázis	19
4.2. Párton belüli támogatottság.....	19
5. Politikai program.....	20
5.1. Gazdaságpolitika	20
5.1.1. Adóreform	20
5.1.2. Államadósság	21
5.1.3. Foglalkoztatottság.....	21
5.1.4. Infrastruktúra	21

5.1.5. Külkereskedelem.....	22
5.1.6. Minimálbér.....	22
5.1.7. Moody's elemzés Trump gazdasági programjáról	22
5.2. Monetáris politika	22
5.3. Pénzügyi szabályozás.....	23
5.4. Külpolitika	23
5.4.1. Európai Unió	23
5.4.2. NATO	23
5.4.3. Oroszország.....	23
5.4.4. Izrael.....	23
5.4.5. Kína	24
5.4.6. Szíria, ISIS	24
5.5. Migrációs politika	24

Vezetői összefoglaló

A legfrissebb közvélemény-kutatások országos átlaga alapján (amelynek 2016-os alakulását, az *1. számú mellékletként* csatolt grafikon mutatja) **Hillary Clinton (44 %) 3 %-kal vezet Donald Trump (41 %) előtt.** (Az egyes közvélemény-kutatások országos eredményeit az *2. számú melléklet* tartalmazza.)^{1;2}

Hillary Clintonnak jelenleg **70 %-os esélye van a novemberi választás megnyerésére, míg Donald Trumpnak 30 %.** (A győzelmi valószínűség alakulását a *3. számú mellékletként* csatolt grafikon mutatja).³

A prognózis jelen állása szerint Hillary Clinton 275 elektori szavazatot szerezhet, amely meghaladja az elnökséghez szükséges 270-es küszöböt. A választásokig hátralévő hetekben azonban még sok minden változhat. A felmérések között akad olyan, amelyik kizárólag közvélemény-kutatásokra adott válaszokat vesz alapul és ezek eredményét nem kombinálja olyan adatokkal, mint amilyen az államok gazdasági helyzete vagy a pártok hatalmon töltött éveinek száma. Azok a modellek, amelyek ezeket a tényezőket is figyelembe veszik, jellemzően a Republikánus Pártnak kedveznek. **Történelmi adatok szerint most republikánus ciklusnak kellene következnie.**⁴

A Trump-kampány sikerének valószínűségét növelik az elmúlt időszak során tapasztalt politikai folyamatok. Az európai és amerikai terrorcselekmények számának drasztikus emelkedése, az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépési szándéka, illetve Hillary Clinton e-mail botrányának eskalálódása egyértelműen a republikánus jelölt malmára hajtja a vizet.

Clinton vs Trump ⁵								
A novemberi Clinton-Trump párharc kilátásai								
	<table><tr><td>Hillary Clinton</td><td>Donald Trump</td></tr><tr><td>Demokrata</td><td>Republikánus</td></tr><tr><td>68 éves</td><td>69 éves</td></tr></table>	Hillary Clinton	Donald Trump	Demokrata	Republikánus	68 éves	69 éves	
Hillary Clinton	Donald Trump							
Demokrata	Republikánus							
68 éves	69 éves							
ERŐSSÉG								
<ul style="list-style-type: none">Politikai jártasság: Clinton tapasztalt politikus, az előválasztások és a Bengezi meghallgatások során is bebizonyosodott, hogy politikai ellenfelei nehezen tudják sarokba szorítani.	<ul style="list-style-type: none">A média mestere: Trump legnagyobb erőssége a modern média működésének ismerete és hatékony alkalmazása.Trump hatékonyan fordítja saját maga							

1 <http://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/polls.html>

2 A New York Times valószínűségi modellje hozzávetőlegesen 300 országos és állami szinten elvégzett közvélemény-kutatáson és historikus adatokat alapul, az egyes államok eredményeit súlyozva veszi figyelembe és múltbéli eredmények alapján kalkulál az egyes előrejelzések megbízhatóságával is. Az egyszerű, megkérdészen alapuló eredményekhez képest tehát jóval árnyaltabb képet mutat.

3 <http://www.nytimes.com/interactive/2016/upshot/presidential-polls-forecast.html>

4 <http://www.nytimes.com/2016/07/20/upshot/hillary-clinton-has-a-76-percent-chance-to-win-the-presidency.html>

5 <http://edition.cnn.com/2016/06/07/opinions/sizing-up-clinton-and-trump-opinion-zelizer/>

<ul style="list-style-type: none"> • Koalíció-építő képesség: Clinton képes megszólítani választókat szavazótáborának keménymagján kívül is. • A demokratikus napirendi pontok őrzője: hajlandó és képes kiállni a hagyományosan demokrata értékek mellett (pl. minimálbéremelés, egészségügyi reform). • Clinton lenne Amerika első elnökné asszonya, ami az ország politikai történelmének mérföldkövét jelentené. • Magas a párton belüli támogatottsága. 	<p>javára bizonyos témákban kialakított álláspontjának megváltoztatását. Véleménye szerint egy elnöknek rugalmasnak kell lennie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nem riad vissza unortodox vélemények megfogalmazásától. • A politikától elidegenedett választókat szólítja meg. • Politikailag kívülálló jelöltként indul a választásokon: ez az egyetlen kontextus, amiben Trump előnyként használhatja politikai tapasztalatlanságát.
GYENGESÉG	
<ul style="list-style-type: none"> • Megbízhatatlan: a választók Clintonba vetett bizalma rendkívül alacsony, ami többek között férje politikai hagyatékának és a jelölt levelezési botrányának köszönhető. • Clinton titkolózik: külügyminiszterként folytatott levelezési gyakorlata és a Goldman Sachs-nál tartott beszéd tartalmának eltitkolása gyanakvásra adhat okot. • A vízió hiánya: Clinton nem rendelkezik olyan jövőképpel, amellyel különösebben inspirálni tudná a választóit. • A kampányolás nem az erőssége: Clinton számára sokkal nehezebben ment a kampányeseményeken való jó szereplés, mint Trumpnak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Szélsőséges kijelentések: a Ku Klux Klánt nem ítélte el egyértelműen, hanem kitért a riporter kérdése elől; a muszlimokat sértő kijelentéseitől sok esetben még saját támogatói is elhatárolódnak. • Kiszámíthatatlan, szeszélyes és dühös: ez komoly támadási felületet biztosít a demokraták számára. • Clintonhoz képest alacsony a párton belüli támogatottsága: Trump jobban megosztja a Republikánus Pártot mint ellenfele a demokratákat. • Ellentmondások és botrányok tömkelege jellemzi. • A tapasztalat hiányának következtében politikai kérdésekkel kapcsolatos ismeretei hiányosak.

Hillary Diane Rodham Clinton (Demokrata Párt)

1. ÚT A JELÖLTSÉGIG

Hillary Rodham Clinton 1947. október 26-án született Chicagóban. A Yale-en szerzett jogi diplomát és itt ismerte meg férjét, Bill Clintont is, akinek oldalán 1993 és 2001 között *First Lady* volt. **2001 és 2009 között a Szenátus tagja.** Először 2007 elején jelentette be, hogy indul az elnökjelöltségért, akkor még Barack Obama ellen. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy nem rendelkezik a demokrata többség támogatásával, visszalépett. Győzelmét követően Obama kinevezte kormánya **külügyekért felelős miniszterévé.** 2009-ben tette le hivatali esküjét és **2013-ig volt tagja a kabinetnek.**⁶

Másodjára **2015. április 12-én jelentette be hivatalosan, hogy indul az elnökjelöltségért.**⁷ Ezzel csaknem egy időben robbant ki a botrány, miszerint külügyminiszterként privát elektronikus levelezőrendszerét használta kormányügyek intézésére, amelyről kezdetben azt állította, valamennyi biztonsági protokoll betartása mellett, kényelmi okokból tette. 2016 májusában a *State Department* nyilatkozatban kritizálta az egykori külügyminisztert azért, mert nem kért előzetes engedélyt külső szerver használatára, bár – mint ahogyan azt írták – ezt meg sem kapta volna. Az ügyről 79 oldalas kormányzati jelentés készült, FBI-nyomozás zajlott, és napjainkban is polgárjogi eljárások folynak. A történetek a vádemelés elmaradása mellett is aláássák Clinton egyébként is ellentmondásos megítélését és republikánus támadásoknak biztosítanak felületet.⁸

Idén júniusra Clintonnak sikerült a kötött mandátummal bíró küldöttek és a szuperdelegáltak kombinált támogatásából a jelöléshez szükséges számú szavazatot megszereznie.⁹ Ekkor már úgy üdvözölték, mint a Demokrata Párt történelmet író elnökjelöltjét, akinek **elsőként sikerülhet nőként nagy párt színeiben a Fehér Házba jutnia.** Clinton ugyanekkor nyíltan elismerte Bernie Sanders szenátor érdemeit, aki az előválasztási kampány során legnagyobb riválisa volt, és akinek vele szemben fiatal választók millióit sikerült mozgósítania. Két héttel a Demokrata Nemzeti Konvenciót megelőzően Bernie Sanders már arra bízta szavazótáborát, hogy ne, Hillary Clinton vagy Donald Trump személyét vegyék figyelembe a választás során, hanem „*az amerikai emberek és az előttük álló súlyos válságok kezelésének igényeit*”, majd ígéretet tett arra, hogy mindent megtesz annak érdekében, hogy Clinton legyen az államok következő elnöke.¹⁰

A július végi philadelphiai Demokrata Nemzeti Konvenciót megelőző napokban a WikiLeaks több mint 19 ezer pártszervezeten belüli e-mailt tett közzé, amelyekből úgy tűnik, a tisztségviselők igyekeztek Clintonnak kedvezni Bernie Sanders-szel szemben, aláásva utóbbi kampányát. A levelezés lerántja a leplet a **konvenció**s botrány miatt **lemondó, demokrata elnök asszony, Debbie Wasserman Schultz** és Sanders kampányfőnöke, Jeff Weaver közötti feszült viszonyról, valamint a leggazdagabb donorkor meggyőzésének módszereiről. Az ügyben jelenleg FBI nyomozás zajlik, meg nem erősített források azonban már orosz hackertámadást vélnek felfedezni a háttérben.¹¹

6 <http://www.biography.com/people/hillary-clinton-9251306#synopsis>

7 <http://www.nytimes.com/2015/04/13/us/politics/hillary-clinton-2016-presidential-campaign.html>

8 <http://www.biography.com/people/hillary-clinton-9251306#benghazi-testimony-and-resignation>

9 <http://www.bigstory.ap.org/article/4c9c850385c84b12ad5b85fda49743f9/after-weekend-wins-clinton-cusp-democratic-nomination>

10 <http://time.com/4403264/bernie-sanders-hillary-clinton-endorsement-full-transcript/>

11 <http://www.biography.com/people/hillary-clinton-9251306#related-video-gallery>

2. ALELNÖKJELÖLT^{12 13}

Hillary Clinton a Demokrata Nemzeti Konvenció előtti hétfőjén jelentette be hivatalos Twitter-oldalán¹⁴ alelnökjelöltjét, az 58 éves **Tim Kaine**-t. Személyes bemutatására másnap Miamiban, a Florida International University-n tartott kampányrendezvényen került sor, amely szimbolikusan az állam őszi általános választásokon betöltött kulcsszerepét ismeri el.

Tim Kaine munkásosztálybeli családban született Minnesotában, de Kansasben nevelkedett. Előbb a University of Missouri hallgatója volt, majd mielőtt a Harvardon megszerezte volna jogi diplomáját, egy évet Hondurasban töltött misszionáriusként. Az itt töltött időszaknak tulajdonítja megingathatatlan **katolikus** hitét és **folyékony spanyol** nyelvtudását. Kaine volt az első, aki egy teljes beszédet mondott el spanyol nyelven a Szenátusban. Feltehetően nyelvtudása lehetett kiválasztásának kulcsfontosságú szempontja. Szakértők úgy vélik, **Hillary Clinton rajta keresztül lát utat a latinó választókhoz.**

Tíz év ügyvédkedéssel párhuzamos egyetemi előadói karriert követően a Richmondhoz tartozó Northside városi tanácsában kezdett politikai karriert. Előbb **polgármester**, majd 2005-ben **kormányzó** lett. Utóbbi olyan komoly, és Clinton által prioritásként kezelt kompetenciákkal gazdagította, mint amilyen a döntéshozatalban szerzett gyakorlata és a talpraesett politikai manőverezés. Pályafutása legkockázatosabb lépésével 2008-ban az elsők között állt Barack Obama mögé, akit ekkor még alábecsültek Hillary Clintonnal szemben. Ekkor sokan már Obama alelnökét látták benne. Állítólag be is került az aspiránsok legszűkebb körébe, ám a későbbi elnök választása Joe Bidenre esett. **Kaine az utóbbi három évet Virginia állam küldötteként a Szenátusban töltötte.**¹⁵

Clinton alelnökjelöltje **kétpárti gyökerekkel** rendelkezik. Felesége, Anne Holton ugyanis az egykori republikánus virginiai kormányzó, Linwood Holton lánya. Clinton feltehetően úgy érzi, Kaine akár reális alternatívát kínálhat Trumppal szemben. Támogatottsága a Demokrata Párton belül stabil, személye a szervezetben belül jól ismert, hiszen Obama elnök első ciklusa alatt ő volt a szervezet országos elnöke. **Politikailag mérsékelt**, különösen a demokraták körében napjainkban megfigyelhető liberális tendenciákhoz mérten. Katolikus hite ellenére az abortuszhoz való jog támogatója, az *Affordable Care Act* védője és az azonos neműek közötti házasság pártolója.¹⁶

3. PÁRTON BELÜLI TÁMOGATOTTSÁG

A Demokrata Párt jórészt **egységes** Hillary Clinton támogatása tekintetében. Az elnökjelöltnek sikerült stabil háttérrel szereznie a párt „intézményes” szárnyában, mind a Szenátust, mind pedig a Képviselőházat tekintve. Néhány héttel a nemzeti konvenciójukat megelőzően, a sokszor felfokozott hangulatú előválasztási menetelés után a párt körüli hangok már egységes kiállást sürgettek Bernie Sanders követőitől is. A két jelöltaspiráns júniusban személyesen tárgyalt egymással, talán ennek is

¹² <http://www.kaine.senate.gov/about>

¹³ <http://edition.cnn.com/2016/07/22/politics/hillary-clinton-vp-pick/>

¹⁴ https://twitter.com/HillaryClinton/status/756642903469031424?ref_src=twsrc%5Etfw

¹⁵ http://www.nj.com/politics/index.ssf/2016/07/who_is_tim_kaine_the_democratic_vice-presidential.html

¹⁶ <http://edition.cnn.com/2016/07/22/politics/reactions-tim-kaine-pick/index.html>

köszönhető Sanders kongresszusi táborának megváltozott hozzáállása. Sok Sanders-párti szavazó számára ekkor vált ténnyé, hogy szinte lehetetlen jelöltjük Fehér Házba jutása, így a számukra második legkedvezőbb alternatíva mellé álltak.¹⁷

Clinton június végén Nancy Pelosi, az Egyesült Államok Képviselőházának kisebbségi elnökének meghívására személyesen találkozott a demokrata képviselőkkel,¹⁸ akik nyolc kivétellel őt támogatták az előválasztási kampány során. Néhány Bernie Sanders támogató a jelöltség informális megszerzését követően azonnal Clinton mögé állt, aki a párt progresszív nézeteit vallók csoportjához intézett beszédben kért közös munkát és összefogást Donald Trump megállítása érdekében. A *Democratic Platform Committee*¹⁹ júniusra egyezsége tudott jutni a Clinton- és Sanders-tábor közötti nézeteltérésekben. Mindezt a legtöbben Bernie Sanders érdemének tartják, aki a megfelelő időben állt Clinton mögé, ezzel mutatva példát a még bizonytalanoknak.²⁰

4. NEVESEBB TÁMOGATÓK

Hillary Clinton támogatottságának legjelentősebb megerősítője **Barack Obama** elnök volt,²¹ akit számos pártvezető és alelnöke, **Joe Biden**,²² valamint a külügyminiszter, **John Kerry** is követett.²³ A jelenlegi elnök személyesen találkozott Bernie Sanders-szel, hogy feloldja a két jelöltaspiráns között feszülő ellentétet, és Donald Trump elleni egységfront kialakítására szólítson fel.²⁴

Elizabeth Warren, Massachusetts szenátora nagy tekintélynek örvend, sokan örömmel fogadták volna bekapcsolódását az előválasztási küzdelembe, ő azonban már 2015 elején egyértelműsítette, hogy nem áll szándékában indulni a választásokon. Hosszú ideig a Szenátus szinte egyetlen tagja, aki nem kötelezte el magát egyik jelölt mellett sem, bár sokan, hasonló ideológiájuk miatt inkább Sandershez kötődtek.²⁵ Júniusban végül formálisan is Clinton mellett tette le a voksát és másokat is ugyanezre buzdított.²⁶

Hillary Clintont támogatja férje, a korábbi elnök, **Bill Clinton** is,²⁷ de az egykori elnökök sorában nem ő az egyetlen, hiszen **Jimmy Carter** is az első női jelölt mögé állt.²⁸

Donald Trump megdöbbenését és csalódottságát kiváltva **Michael Bloomberg** is a demokrata elnökjelölt támogatói közé lépett. New York egykori, republikánus színekben megválasztott polgármestere 2000 óta nem regisztrált szavazója a Demokrata Pártnak. Napjainkban függetlenként tartják számon.²⁹ Ugyanígy meglepő lehet **Mark Sater** támogatása is, aki korábban John McCain szenátor mellett beszédíróként vett részt a 2008-as kampányban.³⁰

17 <http://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/06/hillary-clinton-house-democrats/488213/>

18 <http://www.politico.com/story/2016/06/clinton-to-meet-with-house-democrats-on-wednesday-224587>

19 A Demokrata Párt választási programjának kidolgozásáért és jóváhagyásáért felelős bizottság.

20 <https://www.washingtonpost.com/news/powerpost/wp/2016/06/22/hillary-clinton-to-meet-wednesday-with-house-democrats/>

21 <http://www.nytimes.com/2016/06/10/us/politics/obama-hillary-clinton-endorsement.html>

22 <http://edition.cnn.com/2016/06/09/politics/president-barack-obama-endorses-hillary-clinton-in-video/>

23 <http://www.firstpost.com/world/hillary-clinton-will-be-a-terrific-president-john-kerry-2823928.html>

24 <http://www.nytimes.com/2016/06/10/us/politics/bernie-sanders-obama-washington.html>

25 <http://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-01-13/elizabeth-warren-skipped-2016-run-but-has-stayed-in-picture>

26 <http://edition.cnn.com/2016/06/09/politics/elizabeth-warren-to-endorse-hillary-clinton/>

27 <http://www.cbc.ca/news/world/bill-clinton-says-he-ll-be-backstage-as-hillary-campaigns-1.3028361>

28 <http://www.cnbc.com/2016/07/26/jimmy-carter-this-election-will-define-the-us-for-a-generation.html>

29 http://www.nytimes.com/2016/07/25/us/politics/michael-bloomberg-hillary-clinton-dnc.html?_r=0

30 <http://www.thedailybeast.com/articles/2016/07/25/the-biggest-gop-names-backing-hillary-clinton-so-far.html>

A nemzetközi politikai élet szereplői közül az egykori és a jelenlegi olasz kormányfő, **Silvio Berlusconi** és **Matteo Renzi**;³¹ a korábbi svéd miniszterelnök, **Carl Bildt**;³² az egykori brit miniszterelnök, **Tony Blair**;³³ a francia elnök, **François Hollande**³⁴ és elődje, **Nicolas Sarkozy**,³⁵ valamint a francia miniszterelnök, **Manuel Valls** is Hillary Clintont támogatja.

Clinton mellett áll az **Amerikai Egyesült Államok egykori magyar nagykövete, Eleni Kounalakis** is.³⁶

5. A DEMOKRATA KONVENCIÓ

A Demokrata Párt elnökjelöltjének és alelnökjelöltjének formális megválasztására a Demokrata Nemzeti Konvenció (*Democratic National Convention*) keretében kerül sor, amelyet idén július 25. és 28. között tartottak Philadelphiában. A konvenció második napján a 4 763 delegált formálisan is Hillary Clintont választotta meg elnökjelöltjévé. A rendezvény ezzel történelmi jelentőséget kapott, ugyanis ez az **első alkalom, hogy meghatározó párt színeiben nő indul az általános választáson**. Hillary Clinton mellett a delegáltak közel 60 %-a, összesen **2 842-en szavaztak**, míg ellenfele, **Bernie Sanders** a szavazatok 39 %-ával **1 865 küldöttet tudott maga mellé állítani**. Ugyanezen a napon szavazták meg a párt alelnökjelöltjét, Tim Kaine-t is.

A gyűlés első napjának legjelentősebb eseménye **Michelle Obama** beszéde volt, aki Clinton női és elsősorban anya szerepét hangsúlyozta.³⁷ A First Lady beszédében egyetlen egyszer sem ejtette ki Donald Trump nevét. Erős utalásokat tett azonban valakire, aki szerinte dühös és kiábrándult, aki szeret káromkodni, embereket degradálni, és aki mindezek miatt nem alkalmas arra, hogy gyermekek példaképévé váljon.³⁸ Elmondta, hogy hosszú évek óta él egy olyan házban, amelyet rabszolgák építettek, de reménnyel töltötte el, ahogy saját gyermekeit ugyanennek a háznak a fűvén láthatta játszani.³⁹ Beszéde élénk sajtóvisszhangot váltott ki, a legtöbben **magasztalták és korszakalkotó jelentőségüként értékelték a hallottakat**.

Michelle Obamával egy napon kapott szót **Bernie Sanders** is, aki arra **ösztönözte támogatóit, hogy szavazzanak Hillary Clintonra**.⁴⁰ Elmondta, hogy megérti mindazok csalódottságát, akik nem ilyen eredményt vártak tőle, de arra buzdította ezeket a küldötteket, hogy legyenek büszkék az eddig elért eredményekre.⁴¹

A konvenció második napján lépett színpadra **Bill Clinton**, aki a sokszor ridegnek tűnő kép helyett igyekezett felesége emberi oldalára terelni a figyelmet. Szívmelengető és részletgazdag anekdotákkal próbálta szerteoszlatni a pár politikai ellenfelei által feleségéről kialakított sztereotípiákat. Hillary Clinton egyike a modernkori történelem legnépszerűtlenebb elnökjelöltjeinek, emiatt férje arra kérte a tömeget, hogy a politikai támadásokat figyelmen kívül

31 <http://dailycaller.com/2016/03/27/heres-who-world-leaders-want-as-the-next-us-president/>

32 <https://carlbildt.wordpress.com/2016/03/02/konsekvenser-av-clinton-eller-trump/>

33 <http://www.theguardian.com/politics/2016/feb/23/tony-blair-bernie-sanders-jeremy-corbyn>

34 <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-06-30/hollande-endorses-clinton-saying-trump-would-hurt-eu-u-s-ties>

35 <http://www.politico.eu/article/nicolas-sarkozy-us-presidential-race-hillary-clinton-over-donald-trump-presidential-election/>

36 https://www.washingtonpost.com/politics/the-making-of-a-hillary-clinton-echo-chamber/2015/07/07/01625c5e-24ae-11e5-b72c-2b7d516e1e0e_story.html

37 <http://www.newyorker.com/news/amy-davidson/michelle-obamas-message-trust-hillary-like-i-do>

38 <http://www.vanityfair.com/news/2016/07/michelle-obama-dnc-speech-flotus/amp>

39 <http://www.nbcnews.com/politics/2016-election/amp/michelle-obama-makes-emotional-appeal-hillary-clinton-n616651>

40 https://www.washingtonpost.com/amphtml/politics/democratic-national-convention-warren-sanders-to-speak-tonight-as-party-tries-to-move-past-disarray/2016/07/25/93d4faba-5211-11e6-bbf5-957ad17b4385_story.html

41 <http://www.usatoday.com/story/news/politics/elections/2016/07/25/bernie-sanders-urges-calm-ahead-democratic-national-convention-speech/87547288/>

hagyva tekintsenek rá. Az egykori elnök ezúttal sem hazudtolta meg közismert bőbeszédűségét, személyes hangvétellel 38 percen át méltatta feleségét. Bill Clinton konvención betöltött szerepe egyértelmű volt: **felesége emberi oldalának hangsúlyozása mellett a demokrata tábor feltüzélése.**⁴² Színpadra lépett lányuk, **Chelsea Clinton** is, aki az elnökjelöltreől elsősorban mint anyáról és nagymamáról beszélt.

A Demokrata Nemzeti Konvención egyik legnagyobb meglepetését **Michael Bloomberg** színpadra lépése jelentette. Az egykori New York-i polgármester beszédében nem győzte hangsúlyozni, hogy magát Clintont támogató függetlennek tartja, aki a veszélyes demagógiával szemben lép fel. Beszéde elsősorban a **centralista szavazókhoz szólt**, akiknek úgy festette le Clintont, mint az egyetlen józanész által elfogadható, felelős jelöltet Trump veszélyes és kiszámíthatatlan személyiségével szemben.⁴³

Barack Obama elnökségének egyik utolsó fontos beszédét mondta el, amelyben méltatta Clintont, akinél alkalmasabb jelöltet szerinte férfiak körében sem találni. Az elnök Clinton reménykeltő szemléletével szembe helyezte Trump sötét pesszimizmusát. Vitatta, hogy az üzletember rendelkezik-e a hivatal betöltéséhez szükséges kvalitásokkal.⁴⁴

A jelölést elfogadó Hillary Clintont lánya konferálta fel. Immár elnökjelöltként elmondott beszédében arra kérte szavazóit, hogy bízzanak hosszú nyilvános karrieren alapuló tapasztalatában és ítélőképességében. Rövid **összefoglalást adott politikai programjáról és annak prioritásairól.** Ennek keretében első helyen a **munkahelyteremtést** jelölte meg, majd ezután a **klimaváltozás elleni küzdelmet**, az **elérhető felsőoktatást** és a **fegyvertartást** szabályozó joganyag reformját emelte ki.⁴⁵

A konvención mindhárom napját **Bernie Sanders szimpatizánsainak tüntetése** zavarta meg, akik a személye körüli botrányokra hivatkozva Hillary Clinton ellen demonstráltak. Néhány delegált bekiabálásokkal zavarta a gyűlést valahányszor meghallotta Clinton nevét. Az ellenállóknak Sanders a Twitteren keresztül üzent, kérve őket arra, hogy hagyjanak fel a zavarkeltéssel. A rendezvény harmadik napján szabadultak el leginkább az indulatok, amikor egyeseknek sikerült áttörni a helyszín köré felállított kordont, majd összecsaptak a rendőrökkel, akik hét embert állítottak elő.^{46;47;48;49}

42 http://www.nytimes.com/2016/07/27/us/politics/dnc-speakers-sanders-clinton.html?hp&action=click&pgtype=Homepage&clickSource=story-heading&module=span-ab-top-region®ion=top-news&WT.nav=top-news&_r=0

43 <http://nymag.com/daily/intelligencer/2016/07/lets-elect-a-sane-competent-person.html>

44 <http://www.nytimes.com/2016/07/28/us/politics/obama-speech.html>

45 <http://abcnews.go.com/Politics/story?id=122567>

46 <http://6abc.com/politics/mostly-peaceful-protests-continue-on-dnc-day-4/1446952/>

47 <http://www.politico.com/story/2016/07/dnc-2016-protesters-walkout-226247>

48 <http://edition.cnn.com/2016/07/28/politics/dnc-protesters-arrested/>

49 https://twitter.com/BraddJaffy/status/757690171085037568/photo/1?ref_src=twsrc%5Etfw

6. POLITIKAI PROGRAM

6.1. Gazdaságpolitika⁵⁰

6.1.1. Munkahelyek és jövedelmi viszonyok

Amerikaiak milliói kételkednek abban, hogy a gazdaság teljesítménye beváltotta az elmúlt 15 évben hozzá fűzött reményeket a munkahelyteremtés, a munkavállalók számára biztosított mobilitás és az általános jólét terén. A nemzet közben átvészelt két gazdasági recessziót – egyet a részvény-, egy másikat pedig a lakáspiacon –, amelyeket olyan újjáéledés követett, amely gazdasági növekedést hozott ugyan, de munkaerő-piaci bővülést nem. A munkahelyek és a jövedelmi viszonyok kérdése éppen ezért **prioritás** a következő elnöki ciklusban.

Hillary Clinton egy sor költségvetési kiadást növelő politikai javaslattal állt elő, amely gyakorlatilag mindent tartalmaz szakképzéstől és állami főiskolai oktatástól a szélessávú hálózatokon és infrastruktúrákon át a megújuló energiaforrásokig. Támogatja az állami minimálbér emelésére irányuló törekvéseket, a bevándorlási törvények felülvizsgálatát és a nők munkaerő-piaci részvételének fellendítését a fizetett szabadság és a gyermekgondozási rendszer fejlesztése által. Beszült már arról is, hogy adókedvezménnyel ösztönöznék a cégeket dolgozói nyereségrészesedési programok kialakítására, miközben növelnék a legmagasabb jövedelműek adóterheit és adókötelessé tennék a rendszeres jövedelem körében jelenleg nem adózó, alapkezelőktől származó bevételeket is.

6.1.2. Minimálbér

A minimálbér összege feletti tusakodás az idei kampány egyik központi elemévé vált, különösen a demokraták oldalán. A minimálbér 2009 óta változatlan: 7,25 dollár óránként. Valamennyi, a megemelésére vonatkozó kísérlet megbukott a Kongresszusban. A Demokrata Párt programja - országosan - a minimálbér **óránkénti 15 dolláros szintre történő megemeléséről** szól.

Clinton ugyan elkötelezte magát a minimálbér emelése mellett, konkrétösszecsúsítása azonban **több hónapos vitát nyitott közte és Bernie Sanders között**. A demokraták elnökjelöltje 12 dollárra történő emelésről szóló ígéretet tartott reálisnak azzal, hogy az államok ettől felfelé eltérhetnek. Végül mégis **Sanders és az őt támogató tábor bizonyult erősebbnek**, a párttöbbség által elfogadott program ugyanis 15 dollár/óra összegű legalacsonyabb bért tartalmaz, amelyet Clinton az utolsó pillanatig sem támogatott.

6.1.3. Kereskedelempolitika

A 2016-os választási kampány legélénkebb vitái már a kezdetektől fogva a szabadkereskedelmi egyezmények, a globalizáció, az alacsonyabb vámtarifák és a nyitottabb határok amerikai munkásokra és fizetéseikre gyakorolt hatásai felett robbantak ki. Az Obama-kormány, valamint tizenkettő résztvevő állam által támogatott Csendes-óceáni Partnerség (TPP) sem Clinton, sem Donald Trump tetszését nem nyerte el, de megkérdőjeleződött a két évtizedes Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Megállapodás (NAFTA) létjogosultsága is a kampány során.

⁵⁰ <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-the-economy/>

Clinton 2015 októberében – még az egyezmény szövegtervezetének nyilvánosságra hozatalát megelőzően – jelentette be, hogy **nem támogatja a Csendes-óceáni Partnerséget, amelyre korábban, pénzügyminiszterként még „aranystandardként” hivatkozott**, míg Donald Trump szerint végül mégis aláírná azt, ha megválasztanák elnöknek.

Ez év júliusában a demokraták, választási programjuk véglegesítése során arra jutottak, hogy kerülnek a Csendes-óceáni Partnerséggel kapcsolatos markáns megnyilatkozásokat. Ezen árnyaltabb kommunikációtól azt remélik ugyanis, hogy szavazatokat nyerhet Clinton számára a vállalkozói közösségek és a centralista szavazók táborában, akik előnyt látnak a más gazdaságokkal szembeni nyitásban. Ezzel viszont kockára teszi a korábban Bernie Sanderst támogató szavazók szimpátiáját, aki az előválasztási kampány során majdnem olyan élesen helyezkedett szembe a szabadkereskedelmi egyezményekkel, mint Donald Trump.

6.1.4. Adópolitika

Clinton célzott adópolitikát kínál, amely jobbra a **legmagasabb jövedelemmel rendelkező háztartások adóterheinek növeléséből**, valamint nyereségüket dolgozóikkal megosztó vagy gyakornoki programot indító **vállalkozások szűk köre számára biztosított adókedvezményekből áll**. Adókedvezményt biztosítana az ápolók bérköltségei és egyéb rendkívüli, a biztosító által nem fedezett egészségügyi kiadások után is.

A hosszú távú befektetések ösztönzése érdekében növelné az egy és hat év közötti futamidőre lekötött eszközök után járó kamatokat terhelő adókat és keményebb megszorításokat alkalmazna azon cégekkel szemben, akik adóoptimalizálás céljából külföldre költöztetnék székhelyüket.⁵¹

Maximalizálná a leggazdagabbak által igénybe vehető adócsökkentő tételeket. Meghatározná a különböző levonásokat is figyelembe vevő, ún. effektív adókulcs minimális mértékét, amely a legalább évi 2 millió dolláros jövedelemmel rendelkező háztartások esetében minimum 30 % lenne, és 4 %-os „pótadót” vetne ki azokra, akiknek bevételei meghaladják az 5 millió dollárt.⁵²

Clinton adópolitikai **programjának jelentős hiányossága**, hogy ugyan elkötelezte magát az iparüzési adó reformja mellett – azért, hogy 275 millió dolláros, infrastrukturális beruházási csomagjának bevételi oldalát fedezze – ennek megvalósításáról azonban semmit sem tudni, és még az is kétséges, hogy támogatja-e Obama elnök társasági adó csökkentésére vonatkozó elképzelését.⁵³ Ugyancsak keveset tudni eddig a középosztály számára beígért adóterheket csökkentő elképzelése részleteiről.

6.1.5. Államháztartási hiány

A soron következő elnök helyzete nem könnyű, ha az államadósság legalább szinten tartása mellett kíván új kormányzati kiadásokat vagy adócsökkentést jóváhagyatni.

Clinton többször is korholta riválisait – először saját pártján belül Bernie Sanders szenátort, majd Donald Trumpot – amiatt, hogy javaslataik nyilvánvalóan súlyosbítják a költségvetési hiányt. Miközben maga nem állt elő a költségvetés egyensúlyának megtartására vonatkozó konkrét

51 <http://www.wsj.com/articles/hillary-clinton-proposes-tax-hit-for-companies-moving-jobs-production-overseas-1457114464>

52 <http://www.wsj.com/articles/hillary-clinton-proposes-4-income-tax-surcharge-for-wealthy-americans-1452552083>

53 <http://www.wsj.com/articles/hillary-clinton-hasnt-tipped-her-hand-on-corporate-tax-rate-1465244237>

javaslattal, azonban **szinte minden új költési tétel esetében megjelöli annak költségvetési forrását**, amely jellemzően a magasabb jövedelemmel rendelkező háztartások adóterheinek emelése.⁵⁴ Egy adócsökkentést támogató szervezet, a *Committee for a Responsible Federal Budget* becslése szerint⁵⁵ Hillary Clinton tervezett kiadásai és adópolitikája mellett lényegében képes lesz jelenlegi pályáján tartani a költségvetési hiányt.

6.1.6. Infrastruktúra

Első 100 napjában Clinton **257 millió dolláros infrastruktúrafejlesztési csomagot**⁵⁶ készül a Kongresszus elé terjeszteni. A fejlesztési koncepció megvalósításához szükséges forrásokat az iparüzési adó emelésével biztosítaná, amelyből egy 25 millió dolláros infrastruktúrára szakosított bankot hozna létre. Újraindítaná a „*Build America*” kötvényprogramot, amelyet 2009-ben az államok és helyi önkormányzatok válság utáni projektjeinek megvalósításához szükséges források előteremtése érdekében hozott létre az Obama-kormány.

Szállítmányozási szakértők szerint a fejlesztés megfelelő pénzügyi forrásainak biztosítása érdekében elkerülhetetlen a földgáz adóterheinek emelése. Clinton azonban nem tervez ilyesmit, feltehetően okulva abból, ahogy 2015-ben Obama elnök hasonló adóemelési javaslata elbukott a Kongresszusban.

6.2. Monetáris politika⁵⁷

Akarmelyik párt is nyeri meg a novemberi általános választást, az új ciklus komoly kihívás elé állítja majd az amerikai központi bankrendszert. A demokraták a **Federal Reserve irányításának átalakítását helyezték kilátásba**, a republikánusok pedig az elmúlt évek monetáris könnyítései miatt támadják a jegybankot, amely szerintük politikájával ártott a megtakarításoknak és csak közepes növekedést tudott ezáltal támogatni.

„*A józanész diktálta reformok – mint például a jegybankok vezetésének bankároktól való megtisztítása – már régóta esedékesek.*” – nyilatkozta Hillary Clinton ez év májusában egy kampányrendezvényén. Clinton egyelőre **nem folyt bele a jegybanki alapkamat emeléséről szóló vitába**, de csatlakozott azon haladó szemléletű hangadókhoz, akik a Fed irányításának reformját követelve a **12 regionális jegybank igazgatóságán kívül szeretnék látni a bankárokat**.⁵⁸

Clinton megválasztása esetére olyan tisztségviselők kinevezésére tett ígéretet, akik megingathatatlan felügyeletet képesek biztosítani a pénzügyi szektor felett, és akik a jegybank mindkét feladata – így az inflációs cél és a foglalkoztatottság – felett őrködnek. Ígéretet tett arra is, hogy bezárná a Washington-t a Wall Streettel összekötő „forgóajtót”.⁵⁹

54 <http://www.wsj.com/articles/hillary-clintons-tax-plan-would-raise-1-1-trillion-over-next-decade-study-shows-1457028000>

55 <http://crfb.org/papers/promises-and-price-tags-fiscal-guide-2016-election>

56 <https://www.hillaryclinton.com/briefing/factsheets/2015/11/30/clinton-infrastructure-plan-builds-tomorrows-economy-today/>

57 <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-the-economy/>

58 <http://www.wsj.com/articles/clinton-campaign-wants-bankers-off-regional-fed-boards-1463089061>

59 <http://www.wsj.com/articles/hillary-clinton-stops-short-of-ruling-out-wall-street-aides-1457590413>

6.3. Külpolitika⁶⁰

6.3.1. Európa

Az Egyesült Királyság Európai Unió elhagyásáról szóló terve a térség legújabb, mindenre – legyen szó gazdaságról vagy migrációról – kiható jelensége, amelyet tetéznek a Szíriából áramló migránsok generálta problémákra adott, országonként eltérő válaszok, miközben Európa egyes részei továbbra is a válságból történő teljes kilábalással bajlódnak.

Donald Trumppal ellentétben Clinton **előszeretettel beszél az európai szövetségek támogatásának szükségességéről**, ugyanakkor hangsúlyozza azt is, hogy a **kontinensen több figyelmet kellene szentelni az Irakból és Szíriából visszaáramló, terrorfenyegetést jelentő szélsőséges harcosok kiszűrésének**. Hillary Clinton már több mint 50 hivatalos látogatást tett Európában, számos vezetővel és diplomatával ápol kitűnő kapcsolatot. A brit referendumot megelőzően Európa egységben tartásának fontosságát hangsúlyozta, amelyben szerinte az Egyesült Királyság kulcsszerepet tölt be, emiatt óva intett az Unióból történő kilépéstől.

6.3.2. Oroszország

Putyint erőszakosnak nevezte, az amerikai-orosz kapcsolatokat pedig bonyolultként jellemezte Hillary Clinton. A 2008-as amerikai választási kampány alkalmával egyenesen úgy fogalmazott az orosz elnökről, mint az *„egykori KGB ügynök, akinek e meghatározás szerint nincsen lelke”*. Putyin minderre annyit reagált, hogy *„meglátása szerint egy kormányban vezető szerepet betöltő személlyel szemben minimális elvárás, hogy legyen esze”*. Clinton már külügyminiszterként a két ország közötti együttműködés közvetítőjeként dolgozott. Ennek jegyében 2009-ben készült is egy jelképes fotó, ahol óriási piros „újrakezdés” feliratú gombot nyom meg az orosz elnökkel. Egyes források szerint megbízatása lejáratakor azonban az elnöknek írt memójában már az amerikai-orosz kapcsolatok mélypontra süllyedésére figyelmeztetett.

Amikor ez év júliusában Donald Trump arra buzdította Oroszországot, hogy nézzen utána Clinton e-mailjeinek, a demokrata jelölt stábjának magas rangú külpolitikai tanácsadója a kémkedésre buzdító magatartását példátlanak nevezte.

6.3.3. Kína

A demokrata elnökjelölt **országa Kínához fűződő kapcsolatát dinamikusnak és kihívásokkal telinek jellemezte**, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a **két állam viszonyrendszere összességében pozitív, kooperatív és átfogó**.

Külügyminiszteri megbízatása idején Clinton erőteljes nyomásgyakorlással próbálta elérni, hogy Kína is vesse alá magát az üvegházhatású gázok kibocsátásával szembeni minimum előírásoknak. 2010-ben egy egész beszédet szentelt az internetszabadságnak, amelyben cenzúra miatti kritikával illette Kína mellett Tunéziát és Üzbegisztánt is. Állandó kritikusa Kína emberi jogi gyakorlatának. 2009-ben amerikai és kínai tisztségviselőkkel stratégiai és gazdasági kérdésekre fókuszáló, évenként megrendezésre kerülő találkozót indítottak el.

⁶⁰ <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-foreign-policy/>

6.3.4. Az Iszlám Állam (ISIS) és Szíria

Clinton szerint a szunnita és kurd erőknek jóval erőteljesebb szerepet kellene vállalniuk az ISIS ellen folytatott küzdelemben. Szükségesnek látja az **amerikai légitámadások kiterjesztését Irakban és Szíriában**, valamint fellépést sürget a közösségi médián keresztül megvalósuló toborzásokkal, akciószervezésekkel szemben is, amelyben **több együttműködést vár a technológiai nagyvállalatoktól**. Szerinte az Egyesült Államoknak **komolyabb szerepet kell vállalnia a humanitárius katasztrófa megoldása és a Szíriából hömpölygő menekülthullám kezelése terén**.

A legnagyobb különbség Clinton és Obama elnök között ezen a téren az, hogy az elnökjelölt repüléstilalmi zóna kialakítását sürgeti Szíria felett, amely valószínűsíthetően további, közvetlen konfliktusforrás lenne Oroszországgal, aki bombázza az Aszad-ellenes erőket a térségben. Clintont kritizálták amiatt, hogy 2011-ben még reformerként tekintett Aszadra. Később azzal védekezett, hogy nem saját vagy a Fehér Ház álláspontját képviselte, hanem azt tolmácsolta, hogy vannak ilyen vélemények is.

6.3.5. Izrael és Palesztina

Clinton előszeretettel hangsúlyozza izraeli vezetőkkel való egyetértését, amikor **biztonsági törekvésekről** esik szó. Elmondta, hogy a zsidó állam biztonsági szakembereivel már 25 éves kapcsolatot ápol, és megvédi őket akkor, amikor az ország rakétatámadásokkal szembeni védekezése a kérdés. Arra buzdítja az Egyesült Államokat, hogy **támogassa az izraeli légvédelmi rendszert és nyújtson technológiai segítséget** azon alagutak felderítéséhez, amelyen keresztül harcosokat és öngyilkos merénylőket küldenek a gázai övezetből Izraelbe.

6.3.6. Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)

A két elnökjelölt közötti legnagyobb véleménykülönbségek egyike a NATO kezelésében mutatkozik. Míg Donald Trump szerint az Amerikai Egyesült Államok túl magas költséget vállal magára szövetségesei védelmezése során, addig Clinton szerint mindez a **létfontosságú európai érdekzóna fenntartása érdekében szükséges**. Szerinte a **NATO az Egyesült Államok valaha volt legjobb befektetése**, amelyben a szövetségesek egymás mellett harcolva osztoznak a terheken és hoznak áldozatot a Balkántól Afganisztánig és azon túl is terjedő területeken.

A demokrata jelölt magasztalja a szövetség létezését és támogatja az Egyesült Államok jelenleginél is intenzívebb szerepvállalását, különösképpen az orosz agresszióval szembeni fellépés terén. Szerinte a NATO az amerikai érdekek szolgálatában áll, javítja az európai érdekzónával fenntartott kapcsolatot és erős blokkot alakít ki az orosz terjeszkedéssel szemben. Emlékeztet arra, hogy a szövetséges tagállamok felsorakoztak az Egyesült Államok mögött a 2001. szeptember 11-i terrortámadást követően, így most Amerikának is ugyanerre kell készülnie.

6.4. Bevándorlás politika⁶¹

Az Amerikai Egyesült Államok 42 millió bevándorlónak ad otthont. Egynegyedük hatalmas kihívás elé állítja a jogalkotókat, ők ugyanis illegálisan tartózkodnak az országban. Az, hogy a következő elnök miként kezeli majd sorsukat, újrarajzolhatja az ország jelenlegi demográfiai, szociális és gazdasági látképét.

Clinton saját magát úgy írja le, mint a bevándorlók jogainak elkötelezett védője, aki Fehér Házba kerülése esetén külön **szövetségi szintű szakhivatalt hozna létre. A jelenlegi rendszer olyan átfogó felülvizsgálatát és átalakítását ígéri**, amelynek eredményeképpen biztosítottá válik az állampolgársághoz vezető út.⁶²

Clinton támogatta Obama elnök végrehajtási rendeletét, amellyel közel négymilliónyi illegális bevándorló kitoloncolását akadályozza, amelyet most a szavazategyenlőség miatt patthelyzetben lévő Legfelsőbb Bíróság vizsgál.⁶³ Kampányának hangsúlyos eleme, hogy a bevándorlási reform esetleges elbukása esetén egyedileg biztosítana érvényes letelepedési jogcímet azok számára, akik igazolható módon az országot szolgáló bevándorlók gyermekei vagy felmenői.

6.5. Felsőoktatás⁶⁴

Clinton felsőoktatási programja minden diák számára lehetővé tenné az **ingyenes képzést, kivéve a leggazdagabbakat**. Július elején bejelentette, hogy azon hallgatók számára ingyenes lenne a felsőoktatás, akik családjának éves jövedelme nem éri el a 85 000 dollárt.⁶⁵ Ezen összeghatárt 2021-ig 125 000 dollárra kívánja felemelni. Mindenki más költségtérítés mellett folytathatná tanulmányait, amelynek összege azonban úgy kerülne kialakításra, hogy annak megfizetéséhez még ne kelljen hitelért folyamodni.

A már diákhitellel rendelkezők számára refinanszírozási lehetőséget biztosítana, bizonyos esetekben – például fiatal vállalkozók esetében – a hitel elengedését is engedélyezné. Azon főiskolákkal szemben pedig, amelyek diákjai késedelembe esnek hitelükkel, pénzügyi szankciókat alkalmazna.

61 <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-the-economy/>

62 <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-foreign-policy/>

63 <http://www.wsj.com/articles/u-s-supreme-court-deadlock-blocks-obama-immigration-plan-1466693502>

64 <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-the-economy/>

65 <http://www.wsj.com/articles/hillary-clinton-expanding-college-plan-to-offer-free-tuition-to-millions-1467813602>

Donald Trump (Republikánus Párt)

1. ÚT A JELÖLTSÉGIG

Donald Trump milliárdos ingatlanmogul 2015. június 16-án jelentette be, hogy indulni kíván a 2016-os elnökválasztáson. A New York-i születésű Trump a Pennsylvania Egyetemen szerzett diplomát közgazdaságtanból, majd az egyetem elvégzése után édesapja ingatlanfejlesztéssel foglalkozó vállalkozásában kezdett el dolgozni. 1971-ben Manhattan-be költözött, ahol számos befolyásos emberrel ismerkedett meg. Kapcsolatai révén több nagyszabású építkezésben is részt vett és az 1980-as évek végére New York város legismertebb ingatlanfejlesztőjévé vált. Trump az ingatlaniparon kívül a szórakoztatóiparban is érdekelt. 1984-ben, Atlantic City-ben nyitotta meg a Trump Plázát, amely hotelként és kaszinóként üzemelt 1984 és 2014 között.⁶⁶ Vagyonának jelenlegi mértéke eléri a 4 milliárd dollárt, amelynek jelentős része New York-i ingatlanokból, a szórakoztatóiparból és egyéb divatipari vállalatokból való részesedéséből származik.

Trump 1988 óta fontolgatta, hogy elindul az elnökválasztásokon. 2004-ben csatlakozott a Demokrata Párthoz, majd 2009-ben belépett a Republikánus Pártba. Trump politikai programjában olyan belpolitikai problémákra hívta fel a figyelmet, mint az illegális bevándorlás, az amerikai munkahelyek külföldre történő kiszervezése, a magas államadósság, vagy az iszlám terrorizmus. Sokak szemében azért tűnik hitelesebbnek ellenfeleinél, mert még a kampány elején kijelentette, hogy egyedül kívánja azt finanszírozni és nem fogad el támogatást egyetlen donortól vagy lobbistától sem.⁶⁷

Trump előválasztási kampánya során hatalmas tömegeket mozgató meg és több kampányeseményen is konfrontációra került sor a Trump-szimpatizánsok és a Trump-ellenes mozgalmak tagjai között.⁶⁸

2016. május 3-án az Indiana állambeli előválasztás megnyerése és az utolsó vetélytársak (Ted Cruz és John Kasich) visszalépése után Trump vált a Republikánus Párt vélelmezett elnökjelöltjévé.⁶⁹

2. ALELNÖKJELÖLT

Trump július 15-én Twitteren keresztül jelentette be hivatalosan, hogy alelnök jelöltjének Mike Pence-t, Indiana állam kormányzóját választotta, aki július 20-án⁷⁰ a Republikánus Nemzeti Konvención hivatalosan is elfogadta a felkérést.^{71,72} A konzervatív szocialista politikus 2000 és 2012 között a Képviselők Házának tagjaként tevékenykedett. Párton belüli népszerűsége 2015-ben tett szert, amikor Indiana állam kormányzójaként jóváhagyott egy vallásszabadsággal kapcsolatos törvényjavaslatot.

66 <http://www.biography.com/people/donald-trump-9511238>

67 <http://www.politico.com/story/2015/06/donald-trump-2016-announcement-10-best-lines-119066>

68 <http://www.nytimes.com/2016/03/20/opinion/campaign-stops/the-man-the-founders-feared.html>

69 <http://www.nytimes.com/2016/05/04/us/politics/indiana-republican-democratic.html>

70 <http://www.usnews.com/news/articles/2016-07-21/mike-pence-accepts-nomination-for-vice-president>

71 <http://www.breitbart.com/2016-presidential-race/2016/07/15/report-3/>

72 <http://edition.cnn.com/2016/07/14/politics/donald-trump-vice-presidential-choice/>

2016 tavaszán Pence az Egyesült Államok történetének egyik legszigorúbb abortusszal kapcsolatos törvényjavaslatát fogadta el Indiana államban. Pence a konzervatív értékeket valló, republikánus mozgalom, a Tea Party támogatója és tagja. Az alelnökjelölt közvetlen környezete továbbá kapcsolatban áll a Koch-fivérek⁷³ érdekelttségébe tartozó vállalati és politikai körökkel.⁷⁴

3. A REPUBLIKÁNUS KONVENCIÓ⁷⁵

Július 21-én⁷⁶, csütörtök este a Republikánus Nemzeti Konvenció során Trump hivatalosan elfogadta a Republikánus Párt jelölését, majd beszédet tartott a terveiről. Trump beszédében disztópikus képet festett Amerikáról és úgy állította be magát, mint az egyetlen embert, aki ezen érdeemben változtatni képes. Emellett kitért az amerikai polgárok által belföldön és külföldön elszenvedett atrocitásokra, illetve a növekvő mértékű erőszakra és kábítószer fogyasztásra is, amelyért az Egyesült Államok területén tartózkodó illegális bevándorlókat hibáztatta. Beszért a terrorizmus elleni harcról, amelyet úgy jellemezett, mintha azt Amerika már elveszítette volna, továbbá a jogszabályi keretekhez és a rendhez történő visszatérés fontosságát is kiemelte. A 75 perces beszéd során Trump a korábbinál aktívabb kormányzati szerepvállalást sürgetett, amely a nemzetközi ügyekre is fókuszál, határozottan fellép az illegális bevándorlás ellen, és különös figyelmet fordít a homoszexuálisok ellen intézett, célzott támadások kivédésére. Trump véleménye szerint Amerika sötét napjait éli, amióta a terrortámadások és a rendőrök ellen elkövetett merényletek száma megnőtt. Beszéde során üzent az amerikai munkásosztálynak is: kiemelte, hogy nagyon fontos számára ez a réteg, egy édesapjával kapcsolatos példán keresztül pedig még személyesebbé tette a nekik szánt üzenetet.

Trump lánya, **Ivanka Trump** beszéde különösen nagy jelentőséggel bírt a konvenció során, ő ugyanis kulcsfontosságú szerephez juthat apja kampányában. A 34 éves Ivanka képes lehet arra, hogy elnyerje a női választók szimpátiáját, akiknek túlnyomó többsége a felmérések szerint negatívan vélekedik a republikánusokról. Ivanka Trump „színavakként és a nemek szempontjából semlegesként” jellemezte édesapját, és kiemelte, hogy különösen fontos számára a nemek közötti egyenlőtlenségek lebontása, amelyet például a Trump Szervezet bérstruktúrája is alátámaszt.

Trump feleségének, **Melania Trump**nak a beszéde ugyanakkor nagy vihart kavart a konvención és a világsajtóban is. A First Lady aspiránst több hírportál is plágiummal vádolta meg azt követően, hogy a konvención előadott beszéde több ponton is megegyezett Michelle Obama 2008-as Demokrata Nemzeti Konvención elhangzott beszédével.

A konvenció legdrámaibb pillanata akkor következett, amikor **Ted Cruz** – Trump utolsó, párton belüli vetélytársa – kijelentette, hogy nem kívánja a jelöltet támogatni, és felszólította a delegáltakat, hogy a szavazás során „hallgassanak a lelkiismeretükre”. Cruzt kifütyülte a tömeg, ezzel véget vetve a „Never Trump” nevű, Trump-ellenes mozgalomnak.

73 A Koch-testvérek jelentős befolyással rendelkeznek az amerikai pénzügyi szektorban és politikában

74 <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/07/14/10-things-you-should-know-about-mike-pence-who-may-join-donald-trump-on-the-gop-ticket/>

75 <http://edition.cnn.com/2016/07/22/politics/republican-convention-takeaways/>

76 <https://www.theguardian.com/us-news/live/2016/jul/21/republican-national-convention-day-four-trump>

4. TÁMOGATOTTSÁGA

4.1. Szavazóbázis

Trump szavazóbázisa az amerikai munkásosztály, amelynek jelentős része elégedetlen a gazdaság teljesítményével és a washingtoni politikusok tevékenységével, ami növeli a politikától független jelöltek népszerűségét. Az elmúlt évek kedvezőtlen munkapiaci fejleményei és az egészségügyi ellátás emelkedő költségei miatt többen érzik úgy, hogy az amerikai politikai elit hátat fordított nekik. Sokan tartanak a gazdasági instabilitástól és dühösek azokra a politikusokra, akik személyes érdekeiket a nemzeti érdekek elé helyezik. Többségük úgy gondolja, hogy Amerika egyre távolabb kerül a hagyományos értékeitől.⁷⁷

Trump szavazótáborának túlnyomó része évi 50 000 dollárnál alacsonyabb éves jövedelemmel rendelkező, nem az evangélikus, keresztény vallást gyakorló, fehér bőrű, alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, konzervatív szavazókból áll.⁷⁸

4.2. Párton belüli támogatottság

Trump párton belüli támogatottsága a Republikánus Nemzeti Konvenció során egységesebbé vált. A korábban szkeptikus republikánus politikusok többsége is kiállt a jelölt mellett annak érdekében, hogy a novemberi általános választások során Trump a párt egységes támogatását élvezve le tudja győzni a demokrata elnökjelöltet, Hillary Clintont.⁷⁹

Név	Pozíció	Támogatja-e?
A párt veteránjai		
George W. Bush	volt elnök	tartózkodik
George H. W. Bush	volt elnök	tartózkodik
Barbara Bush	volt First Lady	nem támogatja
Mitt Romney	volt elnökjelölt	nem támogatja
Bob Dole	volt szenátusi többség vezető	támogatja
John Boehner	Képviselők Házának volt szóvivője	támogatja
Trent Lott	volt szenátusi többség vezető	támogatja
Jeb Bush	volt floridai kormányzó és elnökaspiráns	nem támogatja
Rick Perry	volt texasi kormányzó és elnökaspiráns	támogatja
Mike Huckabee	volt arkansasi kormányzó és elnökaspiráns	támogatja
Ben Carson	volt elnökaspiráns, nyugalmazott agysebész	támogatja
Michael Bloomberg	New York City volt polgármestere	nem támogatja
Képviselők		
Paul Ryan	Képviselők Házának szóvivője	támogatja

77 <http://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/03/who-are-donald-trumps-supporters-really/471714/>

78 <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2015/12/15/who-really-supports-donald-trump-ted-cruz-ben-carson-marco-rubio-and-jeb-bush-in-5-charts/>

79 <http://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/07/where-republicans-stand-on-donald-trump-a-cheat-sheet/481449/>

Kevin McCarthy	Képviselők Házának többségi vezetője	támogatja
Cathy McMorris Rodgers	Washington állam képviselője	támogatja
Ileana Ros-Lehtinen	Florida állam kongresszusi delegációjának szenior tagja	nem támogatja
Szenátorok		
Ted Cruz	texasi szenátor, volt elnökaspiráns	nem támogatja
John McCain	Arizona állam szenátora, volt elnökaspiráns	támogatja
Kormányzók		
Chris Christie	New Jersey állam kormányzója, volt elnökaspiráns	támogatja
Paul LePage	Maine állam kormányzója	támogatja
Mike Pence	Indiana állam kormányzója, Trump alelnökjelöltje	támogatja
John Kasich	Ohio állam kormányzója	nem támogatja
Charlie Baker	Massachusetts állam kormányzója	nem támogatja

1. ábra: A legbefolyásosabb republikánus politikusok Trumphoz való viszonya

(Forrás: The Atlantic)

5. POLITIKAI PROGRAM

5.1. Gazdaságpolitika

Trump gazdasági programja alapvetően protekcionista szemléletű, ennek megfelelően a republikánus jelölt véleménye szerint az amerikai belső piacot **vámokkal** kell védeni az importcikkek behozatala ellen. Trump széleskörű **adócsökkentési** program mellett kampányol, **illetve le kívánja bontani a pénzügyi szabályozására** 2010-ben bevezetett Dodd-Frank törvényt. Trump úgy kíván 10 éven belül **egyensúlyt** teremteni a **költségvetésben**, hogy az amerikai társadalombiztosítási rendszer kiadásainak csökkentését határozottan ellenzi.

5.1.1. Adóreform ⁸⁰

Donald Trump gazdasági programjának középpontjában az amerikai adórendszer megreformálása áll. Trump három alapvető célt azonosított; ezek teljesülése jelentősen csökkentené az amerikai kormány költségvetésének bevételeit:

1. Trump jövedelemadó mentességet kíván nyújtani a teljes amerikai középosztálynak, az intézkedés közel **75 millió háztartást érint** az USA-ban. Az adómentesség azon amerikai állampolgárokra vonatkozna, akiknek éves fizetése nem éri el a 25 000 dollárt.
2. A republikánus jelölt továbbá **egyszerűsíteni kívánja az adórendszert**, és a jelenlegi hét adósáv helyett négyet szeretne bevezetni. A progresszíven sávós adórendszer adókulcsa 0, 10, 20 és 25 % lenne. Trump továbbá eltörölné a házaspárok megnövekedett adóterhét (*marriage penalty*), ami akkor jelentkezik, ha a házaspár együttesen több adót fizet, mint

80 <https://www.donaldjtrump.com/positions/tax-reform>

amennyit külön fizetnének, illetve eliminálni kívánja az alternatív minimális adó (AMT) intézményét is.

3. Trump **15 %-ban maximalizálná a társasági adó mértékét** és eltörölné az örökösödési illetéket.

Az adókedvezmények finanszírozása:

1. A leggazdagabb amerikaiak adókedvezményeinek megszüntetése.
2. Amerikai vállalatok külföldön tartott pénzeszközeinek hazahozatala egyszeri, kedvezményes, 10 %-os adókulccsal.
3. A vállalati szektor adózási kiskapuinak eliminálása.

Trump politikai programjában szereplő ígérete szerint 10 éven belül egyensúlyba állítaná a költségvetés bevételeit és kiadásait, növelné a kormány katonai kiadásait, a társadalombiztosítási rendszer juttatásait azonban nem csökkentené, illetve jelentős adócsökkentési programot hajtana végre, amelynek hatására 10 év alatt közel 9,5 trillió dollár bevételtől esne el az állam. Jared Bernstein számításokkal támasztotta alá, hogy mind a négy célkitűzést egyszerre teljesíteni lehetetlen, ugyanis ahhoz 10 év alatt a nem kamatjellegű kormányzati kiadások 114 %-os csökkentésére lenne szükség, ami matematikailag lehetetlen.⁸¹

5.1.2. Államadósság

Trump több ellentétes kijelentést is tett az államadósság kapcsán:⁸²

- március 31-i interjújában úgy nyilatkozott, hogy véleménye szerint 8 év alatt - kedvező gazdasági növekedés mellett - a 19 trilliárd dollár mértékű amerikai államadósság visszafizethető lenne;
- később ugyanakkor többször kifejtette az államadósság kondícióinak újratárgyalására vonatkozó törekvéseit;
- májusban viszont a Wall Street Journal-nak adott interjúja során már visszakozott, és „teljes mértékben szentnek” jellemezte az amerikai államadósság feltételeit.

5.1.3. Foglalkoztatottság

A republikánus jelölt véleménye szerint az amerikai foglalkoztatottsági adatokat a kormányzat manipulálja saját teljesítményének igazolása érdekében és a hivatalos, 5 % körüli értéknél jóval magasabb, 18-20 % is lehet a valós munkanélküliség. A tények azonban cáfolják Trump becsléseit, ezek szerint ugyanis a legrosszabb esetben sem lehet az amerikai munkanélküliség 10,8 %-nál magasabb.⁸³

5.1.4. Infrastruktúra

Trump **4 trillió dollár értékű infrastrukturális beruházási programot** hirdetett meg. Ennek keretén belül repterek, hidak, a tömegközlekedés és az elektromos hálózat korszerűsítésére kerülne sor.⁸⁴

81 <https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2016/03/07/donald-trumps-impossible-fiscal-plan/>

82 <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-the-economy/>

83 <http://www.politifact.com/truth-o-meter/statements/2015/jun/16/donald-trump/donald-trump-says-real-unemployment-rate-18-20-per/>

84 <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/12/16/one-thing-donald-trump-got-right-about-how-the-u-s-is-spending-its-money/>

5.1.5. Külkereskedelem

Trump protekcionista külkereskedelemmel kapcsolatos állásfoglalása teljes mértékben ellentétes a Republikánus Párt 200 éve fennálló, ortodox közgazdasági szemléletével. Az USA-t, Kanadát és Mexikót összekapcsoló Észak-amerikai Szabad Kereskedelmi Egyezmény (NAFTA) Trump véleménye szerint jelenlegi formájában előnytelen Amerika számára, ezért ha megválasztják elnöknek, biztosan újratárgyalja vagy megszünteti azt.⁸⁵

2016 januárjában 45 %-os vám kivetését helyezte kilátásba az USA-ba érkező kínai exportcikkekre. Véleménye szerint Kína szándékos árfolyam manipulációval gyengíti a júant, amelynek hatására az amerikai importőrök jelentős árfolyamvesztést szenvednek el.⁸⁶ Kínával szembeni vádjait több közgazdász is cáfolta, akik szerint az ország már több mint két éve nem él az árfolyam manipuláció eszközével.⁸⁷

Trump a Csendes-óceáni Partnerség nevű szabad kereskedelmi egyezményt még a NAFTA-nál is károsabbnak ítéli, kampánya során tett ígéretei szerint megválasztása esetén felbontaná azt.⁸⁸

5.1.6. Minimálbér

Trump minimálbérrel kapcsolatos kijelentései inkonzisztensek. Kampányának kezdetén azt hangoztatta, hogy az amerikai minimálbér túl magas, ami rontja az ország versenyképességét. Később a minimálbér emelése mellett kampányolt, majd kijelentette, hogy véleménye szerint a minimálbérek mértékét állami szinten kellene meghatározni.^{89;90}

5.1.7. Moody's elemzés Trump gazdasági programjáról

A Moody's Analytics elemzése szerint Trump gazdasági programjának megvalósítása esetén elhúzódó recesszióra és növekvő munkanélküliségre kell felkészülnie az Egyesült Államoknak. A hitelminősítő elemzőháza elsőként kívánta számszerűsíteni a republikánus jelölt politikai programjának adózásra, kereskedelemre, bevándorlásra és költségvetésre gyakorolt hatásait. Az elemzés szerint a javaslatok implementálása jelentős gazdasági visszaesést és 3,5 millió amerikai munkahely megszűnését okozná négy éven belül. A jelentés több scenárióval kalkulál, és kivétel nélkül az összes során izoláltabbá és nemzetközileg jelentéktelenebbé válik az intézet szerint az amerikai gazdaság. A tanulmány fő szerzője Mark Zandi demokrata kötődésű közgazdász, aki nyíltan támogatja Hillary Clinton demokrata jelöltet. Zandin kívül a Moody's Analytics három másik közgazdásza vett részt az elemzés elkészítésében.⁹¹

5.2. Monetáris politika

Trump támogatja az amerikai jegybank mozgásterének, azaz a **Federal Reserve System jogkörének a korlátozását**, azaz a Kongresszus monetáris politikára gyakorolt befolyásának növelését.⁹² A republikánus elnökjelölt **támogatja a tartósan alacsony kamatszinteket**, azonban véleménye

85 http://www.nytimes.com/2016/03/11/us/politics/-trade-donald-trump-breaks-200-years-economic-orthodoxy-mercantilism.html?_r=0

86 <http://www.nytimes.com/politics/first-draft/2016/01/07/donald-trump-says-he-favors-big-tariffs-on-chinese-exports/>

87 <https://www.washingtonpost.com/news/fact-checker/wp/2016/03/18/trumps-trade-rhetoric-stuck-in-a-time-warp/>

88 <http://bigstory.ap.org/article/5d6782e61a5342f993a88400f07592b4/quote-box-trump-talks-tough-asia-trade-alliances-0>

89 <http://www.cbsnews.com/news/donald-trump-im-open-to-doing-something-on-minimum-wage/>

90 <http://www.forbes.com/sites/timworstall/2016/05/09/donald-trumps-excellent-economic-idea-abolish-the-federal-minimum-wage/#393799275463>

91 <http://blogs.wsj.com/economics/2016/06/20/u-s-economy-would-be-diminished-under-trumps-economic-plan-new-analysis-says/>

92 <http://www.reuters.com/article/us-usa-fed-politics-factbox-idUSKCN0X40BZ>

szerint a Fed elnök asszonya politikailag elfogult és Obama elnök befolyása alatt áll. Többször utalt rá, hogy elnöksége esetén mandátumának kitöltése előtt (2018) leváltaná Yellent.⁹³ Trump továbbá támogatja az arany-standardra való visszatérést, ami szintén a monetáris politika mozgásterének beszűkülésével járna.⁹⁴

5.3. Pénzügyi szabályozás

Trump 2016 májusában kijelentette, hogy amennyiben megválasztják elnöknek, **eltörli** az Obama-kormány által a 2008-as válság után bevezetett **Dodd-Frank törvényt**, amely a „too big to fail” pénzintézetek felügyeletének szigorítását célozza.⁹⁵

5.4. Külpolitika

5.4.1. Európai Unió

Trump üdvözölte a **brit népszavazás** eredményét, véleménye szerint a britek visszaszerezték országukat.⁹⁶ 2016 májusában Piers Morgan brit újságírónak adott interjúja során a kétoldalú megállapodásokkal kapcsolatban úgy fogalmazott, hogy elnökként igyekezne fair feltételeket biztosítani minden külkereskedelmi partnerország számára, az Egyesült Királyság azonban arra számíthat, hogy kilépés esetén sem „kerülnének a sor végére”.⁹⁷ A republikánus jelölt élesen kritizálja Angela Merkel német kancellár által folytatott migrációs politikát, Németország politikai vezetése pedig többször aggodalmát fejezte ki a Trump által meghirdetett külpolitikai álláspont kapcsán, különös tekintettel az USA NATO-szerepvállalásának csökkentésére.⁹⁸

5.4.2. NATO

Trump NATO-val kapcsolatos álláspontja szerint elnökként csökkentené a szövetségben betöltött amerikai szerepvállalást annak magas költségei miatt. Az Anneberg Public Policy Center által alapított, factcheck.org nevű kezdeményezés kutatása szerint Trump hajlandó lenne kilépni a NATO-ból abban az esetben, ha a tagság feltételei nem változnak.⁹⁹

5.4.3. Oroszország

Trump 2016 júliusában kijelentette, hogy elnökként megfontolná a **Krím-félsziget** orosz területként történő elismerését és az országgal szemben kivetett gazdasági szankciók megszüntetését. Több sajtóorgánum is beszámolt korábban Putyin és Trump kölcsönös szimpátiájáról.¹⁰⁰

5.4.4. Izrael

A republikánus jelölt élesen bírálta az Obama-adminisztrációt **Izraellel kapcsolatos bánásmódja** miatt. Az izraeli-palesztin megegyezések során nem kíván állást foglalni annak érdekében, hogy független közvetítőként tudjon közreműködni a béketárgyalásokon, ennek ellenére kijelentette, hogy minden más kérdésben Izrael-párti.¹⁰¹

93 <http://fortune.com/2016/04/19/donald-trump-yellen-fed-debt/>

94 <http://www.npr.org/2016/06/16/482279689/trump-favors-returning-to-the-gold-standard-few-economists-agree>

95 <http://www.reuters.com/article/us-usa-election-trump-banks-idUSKCN0Y900J>

96 <http://www.nytimes.com/live/eu-referendum/trump-says-british-vote-is-a-great-thing/>

97 <http://www.reuters.com/article/us-britain-eu-trump-idUSKCN0Y60AY>

98 <http://www.reuters.com/article/us-usa-election-germany-trump-idUSKCN0ZZ2YY>

99 <http://www.factcheck.org/2016/05/whats-trumps-position-on-nato/>

100 <http://www.politico.com/story/2016/07/trump-crimea-sanctions-russia-226292>

101 <http://www.politico.com/story/2016/02/republican-2016-debate-donald-trump-israel-219836>

5.4.5. Kína

Kínával kapcsolatban Trump egyértelműen fogalmaz. Úgy gondolja, hogy a Kínai Népköztársaság az Egyesült Államok ellensége, továbbá erősen ellenzi Kína felvételét a Világkereskedelmi Szervezetbe.¹⁰²

5.4.6. Szíria, ISIS

Trump támogatja **amerikai katonák bevetését** a szíriai konfliktus rendezése érdekében. A 2015-ös párizsi terrortámadásokra úgy reagált, hogy elnökként az ISIS terrorszervezet anyagi forrásait jelentő iraki olajmezőket, olajvezetékeket és olajfinomítókat venné célba a csoport felszámolása érdekében. Az iraki adminisztrációt korruptnak és megbízhatatlannak tartja. Úgy véli, hogy a szír elnök, Bashar el-Aszad a legalkalmasabb vezető a szíriai béke megteremtésére és fenntartására.^{103;104}

5.5. Migrációs politika

Donald Trump elnökválasztási kampányában kulcsfontossággal bír a bevándorlás politikával kapcsolatban képviselt álláspontja. A jelölt az amerikai-mexikói határon kíván falat építeni, amelyet – véleménye szerint – a mexikói kormánynak kellene finanszírozni. A San Bernardino-i terrortámadás utáni nyilatkozatában kijelentette, hogy az összes muszlim bevándorlótól megtagadná az országba történő belépést. A kampány előrehaladtával finomított korábbi, a muszlim bevándorlókkal kapcsolatos kijelentésén, és már csak a terrorizmussal közvetlenül érintett régiókból tiltaná az USA-ba történő beutazást. Trump a **11 millió, Amerikában tartózkodó illegális bevándorlót deportálná** és megszüntetné azt a lehetőséget, amely biztosítja a külföldi szülők Amerikában született gyermekei számára az amerikai állampolgárságot.¹⁰⁵

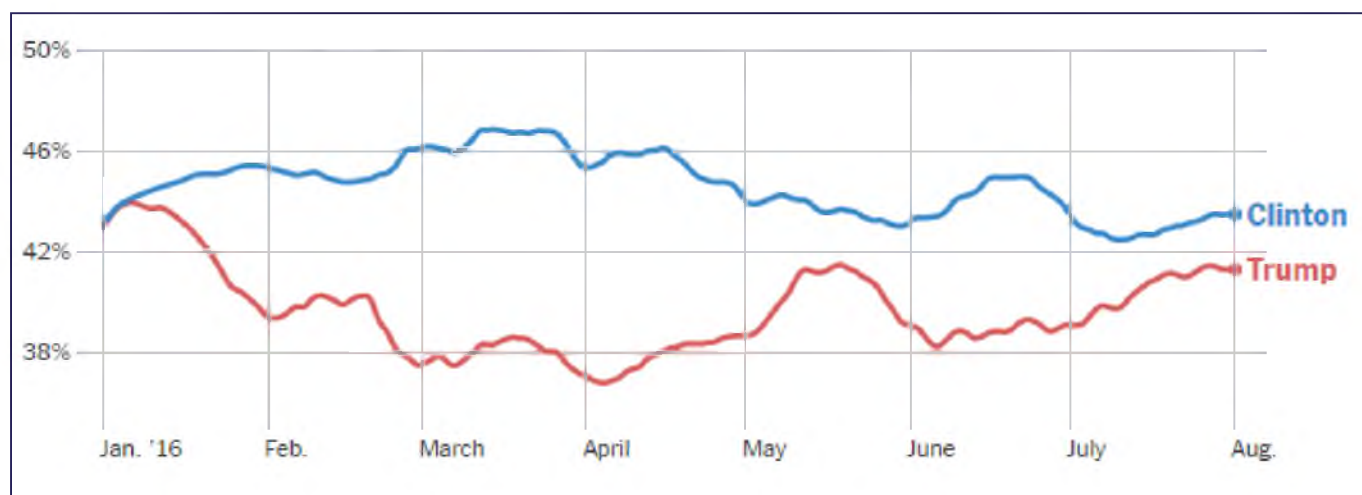
102 <http://time.com/4378270/donald-trump-hillary-clinton-foreign-policy-speech-transcript/>

103 <http://edition.cnn.com/2015/07/10/politics/donald-trump-fact-check-bomb-oil-fields-iraq/>

104 <http://www.foxnews.com/transcript/2015/06/17/donald-trump-running-for-president/>

105 <http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-the-economy/>

1. melléklet: Az országos közvélemény-kutatási átlag alakulása 2016-ban

(Forrás: *New York Times*)

2. melléklet: Közvélemény-kutatások állása

Felmérést végző	Dátum	Felmérés típusa és megkérdezettek száma	Clinton	Trump	Margin
CBS NEW	7/29 - 7/31	Telefon 1 131	47	41	Clinton +6
Morning Consult NEW	7/29 - 7/30	Online 1 931	43	40	Clinton +3
Public Policy Polling NEW	7/29 - 7/30	I.V.R.*/Online 1 276	46	41	Clinton +5
RABA Research NEW	7/29	Online 956	46	31	Clinton +15
Ipsos/Reuters	7/25 - 7/29	Online 1 050	40	35	Clinton +5
Rasmussen	7/26 - 7/27	I.V.R. 1 000	43	42	Clinton +1
YouGov/Economist	7/23 - 7/24	Online 1 057	40	38	Clinton +2
Morning Consult	7/22 - 7/24	Online 2 502	40	44	Trump +4
CNN	7/22 - 7/24	Telefon 882	45	48	Trump +3
CBS	7/22 - 7/24	Telefon 1 118	43	44	Trump +1
University of Delaware/PSRAI	7/21 - 7/24	Telefon 818	46	42	Clinton +4
NBC News/SurveyMonkey	7/18 - 7/24	Online12 931	46	45	Clinton +1
Raba Research	Jul-22	Online 909	39	34	Clinton +5
Gravis Marketing/OANN	7/21 - 7/22	I.V.R. 3 462	49	51	Trump +2
American Research Group	7/17 - 7/20	Telefon 990	43	42	Clinton +1
Ipsos/Reuters	7/16 - 7/20	Online1 232	40	36	Clinton +4
Rasmussen	7/18 - 7/19	I.V.R.1 000	42	43	Trump +1
Greenberg Quinlan Rosner	7/13 - 7/18	Telefon 900	43	40	Clinton +3
YouGov/Economist	7/15 - 7/17	Online1 056	40	37	Clinton +3
NBC News/SurveyMonkey	7/11 - 7/17	Online9 436	46	45	Clinton +1
Morning Consult	7/14 - 7/16	Online2 002	41	39	Clinton +2
Monmouth University	7/14 - 7/16	Telefon 805	43	40	Clinton +3
CNN	7/13 - 7/16	Telefon 872	49	42	Clinton +7
Franklin Pierce/RKM/Boston Herald	7/12 - 7/16	Telefon 1 007	44	41	Clinton +3
ICITIZEN	7/12 - 7/15	Online1 000	46	41	Clinton +5
ABC News/Washington Post	7/11 - 7/14	Telefon 816	47	43	Clinton +4
Rasmussen	7/12 - 7/13	I.V.R.1 000	37	44	Trump +7
NBC News/Wall Street Journal	7/9 - 7/13	Telefon 1 000	46	41	Clinton +5
New York Times/CBS News	7/8 - 7/12	Telefon 1 358	40	40	Even
YouGov/Economist	7/9 - 7/11	Online1 049	40	37	Clinton +3
A.P./Gfk	7/7 - 7/11	Online837	40	36	Clinton +4
Morning Consult	7/8 - 7/10	Online2 001	42	41	Clinton +1
NBC News/SurveyMonkey	7/4 - 7/10	Online7 869	47	44	Clinton +3
Raba Research	7/7 - 7/9	Online781	41	29	Clinton +12
McClatchy/Marist	7/5 - 7/9	Telefon 1 053	42	39	Clinton +3
Ipsos/Reuters	7/2 - 7/6	Online1 345	44	33	Clinton +11
Rasmussen	07-May	I.V.R.1 000	38	40	Trump +2
YouGov/Economist	7/2 - 7/4	Online1 004	42	37	Clinton +5
Morning Consult	6/30 - 7/4	Online2 001	41	40	Clinton +1
NBC News/SurveyMonkey	6/27 - 7/3	Online10 072	48	43	Clinton +5
Rasmussen	6/28 - 6/29	I.V.R.1 000	39	43	Trump +4
Suffolk/USA Today	6/26 - 6/29	Telefon 1 000	46	40	Clinton +6
Ipsos/Reuters	6/25 - 6/29	Online1 247	42	32	Clinton +10
IBD/TIPP	6/24 - 6/29	Telefon 837	44	40	Clinton +4
Gravis Marketing/OANN	6/27 - 6/28	I.V.R.2 162	50	46	Clinton +4

Public Policy Polling	6/27 - 6/28	I.V.R./Online853	45	41	Clinton +4
Fox News	6/26 - 6/28	Telefon 1 017	44	38	Clinton +6
Greenberg Quinlan Rosner	6/23 - 6/28	Telefon 900	48	37	Clinton +11
Morning Consult	6/24 - 6/27	Online4 001	44	39	Clinton +5
YouGov/Economist	6/24 - 6/27	Online1 069	40	35	Clinton +5
Quinnipiac University	6/21 - 6/27	Telefon 1 610	42	40	Clinton +2
NBC News/SurveyMonkey	6/20 - 6/26	Online5 818	49	41	Clinton +8
Pew	6/15 - 6/26	Telefon 1 655	45	36	Clinton +9
ABC News/Washington Post	6/20 - 6/23	Telefon 836	51	39	Clinton +12
NBC News/Wall Street Journal	6/19 - 6/23	Telefon 1 000	46	41	Clinton +5
Ipsos/Reuters	6/18 - 6/22	Online1 339	44	34	Clinton +10
Rasmussen	6/20 - 6/21	I.V.R. 1 000	44	39	Clinton +5
YouGov/Economist	6/18 - 6/20	Online1 011	43	39	Clinton +4
American Research Group	6/17 - 6/20	Telefon 987	50	41	Clinton +9
Morning Consult	6/15 - 6/20	Online3 891	42	40	Clinton +2
CNN	6/16 - 6/19	Telefon 891	47	42	Clinton +5
Monmouth University	6/15 - 6/19	Telefon 803	47	40	Clinton +7
NBC News/SurveyMonkey	6/13 - 6/19	Online16 135	48	42	Clinton +6
Gravis Marketing/OANN	Jun-16	I.V.R. 2 197	50	45	Clinton +5
Rasmussen	6/14 - 6/15	I.V.R. 1 000	44	39	Clinton +5
Ipsos/Reuters	6/11 - 6/15	Online1 323	41	32	Clinton +9
CNBC	6/11 - 6/13	Telefon 801	40	35	Clinton +5
Bloomberg/Selzer	6/10 - 6/13	Telefon 750	49	37	Clinton +12
CBS	6/9 - 6/13	Telefon 1 048	43	37	Clinton +6
NBC News/SurveyMonkey	6/6 - 6/12	Online9 355	49	42	Clinton +7
Morning Consult	6/8 - 6/9	Online1 362	42	37	Clinton +5
Fox News	6/5 - 6/8	Telefon 1 004	42	39	Clinton +3
Ipsos/Reuters	6/4 - 6/8	Online1 440	42	34	Clinton +8
Rasmussen	6/6 - 6/7	I.V.R. 1 000	42	38	Clinton +4
YouGov/Economist	6/2 - 6/5	Online1 636	44	41	Clinton +3
Morning Consult	6/1 - 6/5	Online4 002	44	40	Clinton +4
IBD/TIPP	5/31 - 6/5	Telefon 828	45	40	Clinton +5
NBC News/SurveyMonkey	5/30 - 6/5	Online9 240	48	44	Clinton +4
Rasmussen	5/31 - 6/1	I.V.R. 1 000	39	38	Clinton +1
Ipsos/Reuters	5/28 - 6/1	Online1 332	43	34	Clinton +9
Quinnipiac University	5/24 - 5/30	Telefon 1 561	45	41	Clinton +4
Morning Consult	5/24 - 5/30	Online4 002	42	39	Clinton +3
NBC News/SurveyMonkey	5/23 - 5/29	Online12 969	47	45	Clinton +2
Ipsos/Reuters	5/21 - 5/25	Online1 271	41	36	Clinton +5
Rasmussen	5/23 - 5/24	I.V.R. 1 000	40	39	Clinton +1
YouGov/Economist	5/20 - 5/23	Online1 622	42	41	Clinton +1
Morning Consult	5/19 - 5/23	Online2 001	42	40	Clinton +2
NBC News/SurveyMonkey	5/16 - 5/22	Online14 513	47	43	Clinton +4
American Research Group	5/17 - 5/20	Telefon 980	46	46	Even
ABC News/Washington Post	5/16 - 5/19	Telefon 829	44	46	Trump +2
Penn Schoen Berland	5/16 - 5/19	Telefon 1 000	44	42	Clinton +2
NBC News/Wall Street Journal	5/15 - 5/19	Telefon 1 000	46	43	Clinton +3
Rasmussen	5/17 - 5/18	I.V.R. 1 000	37	42	Trump +5
Ipsos/Reuters	5/14 - 5/18	Online1 397	41	36	Clinton +5
Fox News	5/14 - 5/17	Telefon 1 021	42	45	Trump +3
New York Times/CBS News	5/13 - 5/17	Telefon 1 109	47	41	Clinton +6
McLaughlin & Associates	5/11 - 5/16	Online1 000	46	42	Clinton +4

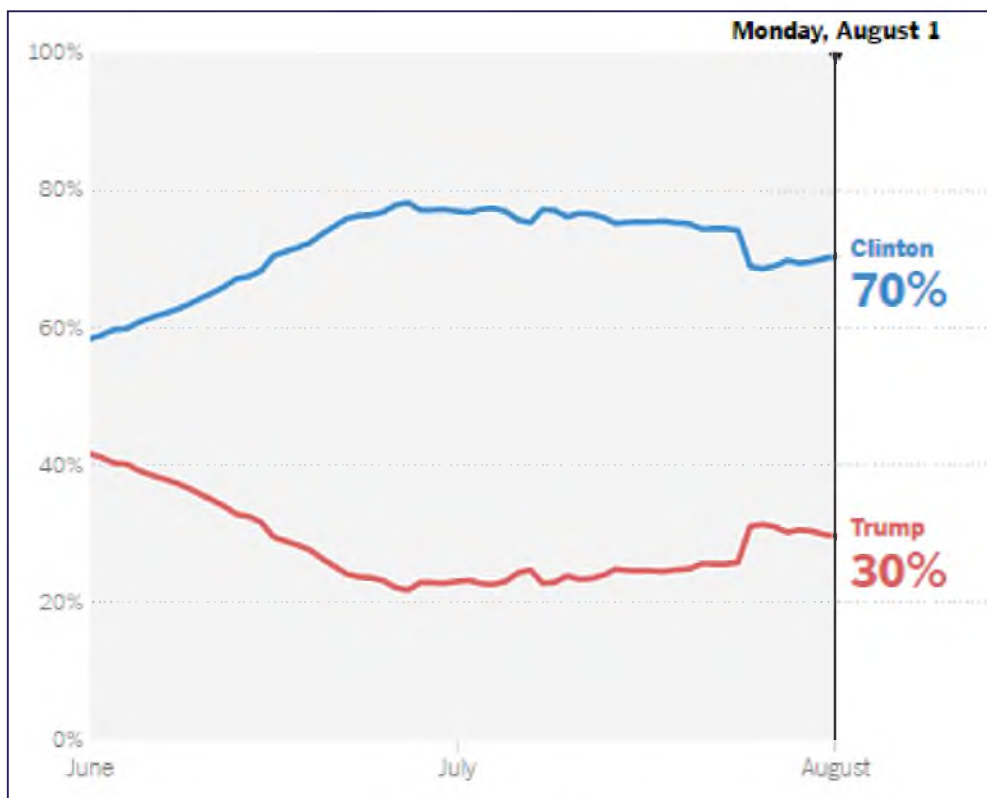
Morning Consult	5/11 - 5/15	Online3 971	42	40	Clinton +2
NBC News/SurveyMonkey	5/9 - 5/15	Online12 507	48	45	Clinton +3
Ipsos/Reuters	5/7 - 5/11	Online1 397	41	37	Clinton +4
Gravis Marketing/OANN	05-Oct	I.V.R.1 574	51	49	Clinton +2
YouGov/Economist	5/6 - 5/9	Online1 612	42	40	Clinton +2
Public Policy Polling	5/6 - 5/9	I.V.R./Online1 222	42	38	Clinton +4
Morning Consult	5/5 - 5/9	Online6 005	44	38	Clinton +6
NBC News/SurveyMonkey	5/2 - 5/8	Online11 089	49	44	Clinton +5
Ipsos/Reuters	4/30 - 5/4	Online1 102	45	36	Clinton +9
Morning Consult	4/29 - 5/2	Online1 976	45	40	Clinton +5
CNN	4/28 - 5/1	Telefon 890	54	41	Clinton +13
NBC News/SurveyMonkey	4/25 - 5/1	Online12 462	43	37	Clinton +6
Morning Consult	4/26 - 4/29	Online1 964	46	39	Clinton +7
Rasmussen	4/27 - 4/28	I.V.R.1 000	39	41	Trump +2
IBD/TIPP	4/22 - 4/28	Telefon 814	47	40	Clinton +7
Ipsos/Reuters	4/23 - 4/27	Online1 756	43	36	Clinton +7
Rasmussen	4/25 - 4/26	I.V.R.1 000	38	38	Even
YouGov/Economist	4/22 - 4/26	Online1 561	43	40	Clinton +3
Suffolk/USA Today	4/20 - 4/24	Telefon 1 000	50	39	Clinton +11
NBC News/SurveyMonkey	4/18 - 4/24	Online9 405	44	36	Clinton +8
Morning Consult	4/20 - 4/22	Online2 003	46	40	Clinton +6
Zogby	4/19 - 4/20	Online834	47	40	Clinton +7
GWU/Battleground	4/17 - 4/20	Telefon 1 000	46	43	Clinton +3
Ipsos/Reuters	4/16 - 4/20	Online1 334	44	33	Clinton +11
Morning Consult	4/15 - 4/17	Online2 032	46	37	Clinton +9
NBC News/SurveyMonkey	4/11 - 4/17	Online11 498	48	39	Clinton +9
NBC News/Wall Street Journal	4/10 - 4/14	Telefon 1 000	50	39	Clinton +11
Fox News	4/11 - 4/13	Telefon 1 021	48	41	Clinton +7
Ipsos/Reuters	4/9 - 4/13	Online1 424	43	34	Clinton +9
CBS	4/8 - 4/12	Telefon 1 098	50	40	Clinton +10
Morning Consult	4/8 - 4/11	Online4 015	46	37	Clinton +9
NBC News/SurveyMonkey	4/4 - 4/10	Online11 204	43	36	Clinton +7
Ipsos/Reuters	4/2 - 4/6	Online1 325	39	34	Clinton +5
Morning Consult	4/1 - 4/3	Online2 004	45	38	Clinton +7
NBC News/SurveyMonkey	3/28 - 4/3	Online12 116	45	33	Clinton +12
IBD/TIPP	3/28 - 4/2	Telefon 819	47	35	Clinton +12
McClatchy/Marist	3/29 - 3/31	Telefon 1 066	50	41	Clinton +9
Ipsos/Reuters	3/27 - 3/31	Online1 580	45	32	Clinton +13
YouGov/Economist	3/26 - 3/29	Online1 613	45	41	Clinton +4
Morning Consult	3/24 - 3/26	Online2 071	44	38	Clinton +6
Public Policy Polling	3/24 - 3/26	I.V.R./Online1 083	48	41	Clinton +7
Greenberg Quinlan Rosner	3/17 - 3/24	Telefon 900	53	40	Clinton +13
Ipsos/Reuters	3/19 - 3/23	Online1 311	43	35	Clinton +8
McLaughlin & Associates	3/17 - 3/23	Online1 002	48	41	Clinton +7
Fox News	3/20 - 3/22	Telefon 1 016	49	38	Clinton +11
Bloomberg/Selzer	3/19 - 3/22	Telefon 815	54	36	Clinton +18
Morning Consult	3/18 - 3/21	Online2 001	45	38	Clinton +7
Quinnipiac University	3/16 - 3/21	Telefon 1 451	46	40	Clinton +6
CNN	3/17 - 3/20	Telefon 925	53	41	Clinton +12
New York Times/CBS News	3/17 - 3/20	Telefon 1 058	50	40	Clinton +10
Monmouth University	3/17 - 3/20	Telefon 848	48	38	Clinton +10
Morning Consult	3/16 - 3/18	Online2 011	45	37	Clinton +8

Ipsos/Reuters	3/12 - 3/16	Online1 437	42	37	Clinton +5
Morning Consult	3/11 - 3/13	Online2 978	47	37	Clinton +10
YouGov/Economist	3/10 - 3/12	Online1 647	43	42	Clinton +1
Ipsos/Reuters	3/5 - 3/9	Online1 594	45	31	Clinton +14
Morning Consult	3/4 - 3/6	Online1 516	46	38	Clinton +8
ABC News/Washington Post	3/3 - 3/6	Telefon 864	50	41	Clinton +9
NBC News/Wall Street Journal	3/3 - 3/6	Telefon 1 200	51	38	Clinton +13
Ipsos/Reuters	2/27 - 3/2	Online1 381	46	35	Clinton +11
Rasmussen	2/29 - 3/1	I.V.R. 1 000	41	36	Clinton +5
Morning Consult	2/26 - 2/27	Online1 182	44	43	Clinton +1
CNN	2/24 - 2/27	Telefon 920	52	44	Clinton +8
Ipsos/Reuters	2/20 - 2/24	Online1 246	44	35	Clinton +9
Fox News	2/15 - 2/17	Telefon 1 031	47	42	Clinton +5
Ipsos/Reuters	2/13 - 2/17	Online1 213	44	37	Clinton +7
Morning Consult	2/15 - 2/16	Online883	43	42	Clinton +1
NBC News/Wall Street Journal	2/14 - 2/16	Telefon 800	50	40	Clinton +10
Suffolk/USA Today	2/11 - 2/15	Telefon 1 000	43	45	Trump +2
Quinnipiac University	2/10 - 2/15	Telefon 1 342	44	43	Clinton +1
Ipsos/Reuters	2/6 - 2/10	Online1 337	44	34	Clinton +10
Morning Consult	2/3 - 2/7	Online2 197	45	40	Clinton +5
Quinnipiac University	2/2 - 2/4	Telefon 1 125	46	41	Clinton +5
Public Policy Polling	2/2 - 2/3	I.V.R./Online1 236	47	40	Clinton +7
Ipsos/Reuters	1/30 - 2/3	Online1 434	44	36	Clinton +8
CNN	1/21 - 1/24	Telefon 907	48	47	Clinton +1
Morning Consult	1/21 - 1/24	Online4 001	45	39	Clinton +6
Zogby	1/19 - 1/20	Online843	45	45	Even
Morning Consult	1/14 - 1/17	Online4 060	44	42	Clinton +2
NBC News/Wall Street Journal	1/9 - 1/13	Telefon 800	51	41	Clinton +10
Gravis Marketing/OANN	01-Oct	I.V.R. 2 416	49	51	Trump +2
Morning Consult	1/8 - 1/10	Online2 173	42	44	Trump +2
Fox News	1/4 - 1/7	Telefon 1 006	44	47	Trump +3

* I.V.R.: Interaktív Válaszó Rendszer

(Forrás: New York Times)

3. melléklet: A győzelem valószínűségének alakulása 2016 júniusa óta

(Forrás: *New York Times*)